

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
«ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ»**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. директора ІНЦЕ «Інститут
аграрної економіки»

акад. НААН Ю.О. Лупенко
«26» липня 2024 р.

«УЗГОДЖЕНО»

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-наукової програми

чл.-кор. НААН А.О. Гудоров
«18» липня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ РІШЕНЬ
В МЕНЕДЖМЕНТІ»**

Рівень вищої освіти

Третій (освітньо-науковий) рівень

Ступінь вищої освіти

Доктор філософії

Галузь знань

07 Управління та адміністрування

Спеціальність

073 Менеджмент

Освітньо-наукова програма

Менеджмент

Київ 2024

Схвалено Вченою радою ННЦ «Інститут аграрної економіки».
Протокол № «8» від «25» липня 2024 р.

Затверджено на засіданні науково-методологічного семінару за напрямками розвитку підприємництва та соціально-економічних проблем села ННЦ «Інститут аграрної економіки».

Протокол № «2» від «16» травня 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Економічне обґрунтування інноваційних рішень в менеджменті» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» (освітньо-наукова програма «Менеджмент») усіх форм навчання / Укл. кандидат економічних наук Н. М. Похиленко. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2024. 12 с.

Викладач дисципліни: Похиленко Наталія Михайлівна, кандидат економічних наук.

Розповсюдження та тиражування
без офіційного дозволу автора заборонено

© Н.М. Похиленко, 2024

1. Опис навчальної дисципліни «Економічне обґрунтування інноваційних рішень в автоматизації»

Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота)	–	
Форма контролю	Залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	3	3
Лекційні заняття	18	2
Практичні, семінарські заняття	18	8
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	54	80

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Економічне обґрунтування інноваційних рішень в менеджменті» є розвиток теоретичних та практичних навиків оволодіння знаннями з питань ефективного економічного управління, прийняття обґрунтованих рішень при виконанні наукових проектів автоматизації технологічних процесів сільськогосподарських підприємств різних форм власності і господарювання, а також підготовка фахівців, спроможних оцінювати інженерні задачі з економічних позицій в умовах ринкової економіки.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Економічне обґрунтування інноваційних рішень в менеджменті» є:

- розвиток знань теоретичних основ економічних розрахунків в науковій діяльності;
- навчання здобувачів розуміння сутності економічної ефективності інноваційної діяльності;
- оволодіння принципами економічного розвитку підприємств та навиків економічного обґрунтування ефективності автоматизації технологічних процесів;
- опанування аспірантами навичок проведення розрахунків економічної ефективності інноваційних рішень.

Предметом дисципліни «Економічне обґрунтування інноваційних рішень в менеджменті» є вивчення методів встановлення економічної доцільності здійснення та подальшого використання нововведень на основі застосування сукупності аналітичних підходів і комплексу розрахунково-аналітичних документів, що містять як вихідні дані, так і основні технічні та організаційні рішення, розрахунково-коштористі, оцінні та інші показники, що дозволяють розглядати доцільність та ефективність розробки і впровадження нового, з економічної точки зору, конструкторського або технологічного рішення.

Об'єктом вивчення дисципліни є інноваційна діяльність підприємства щодо забезпечення розробки продуктової чи процесної інновації. Приділяється особлива увага питанням техніко-технологічного розвитку підприємствами нових продуктів і нових виробничих процесів і їх дифузії в інші підприємства або вивченню зацікавленості споживачів.

Економічне обґрунтування дає змогу оцінити сукупність різноманітних технічних та економічних аспектів нової розробки та зробити відповідні висновки про техніко-технологічну, економічну обґрунтованість запропонованих проектних рішень.

Основними формами вивчення дисципліни є: лекції, практичні і семінарські заняття, а також самостійна поза аудиторна робота аспірантів. Для визначення рівня засвоєння знань і рейтингу з дисципліни розроблено комплекти тестів, контрольних питань та індивідуальних завдань.

При проведенні практичних занять головна увага приділяється поглибленню аспірантами теоретичних знань з економічного обґрунтування інноваційних рішень з широким використанням навчально-методичної та додаткової наукової літератури. Закріплення знань забезпечується шляхом виконання передбачених навчальною програмою завдань і здійснення відповідних розрахунків. В основу практичних і семінарських занять покладена самостійна робота аспірантів по індивідуальних завданнях під керівництвом викладача.

В результаті вивчення дисципліни аспірант повинен знати: цілі, задачі та принципи оцінювання ефективності науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, особливості розрахунку технічних, економічних та експлуатаційних показників ефективності спроектованого інноваційного рішення та відображення економічної ефективності створення нової продукції, методи оцінювання конкурентоспроможності інноваційної продукції, сутність і зміст методів планування дослідно-конструкторських робіт, особливості застосування функціонально-вартісного аналізу для проектування нової продукції, принципи, способи і методи оцінювання економічної ефективності інноваційного рішення.

Після закінчення курсу аспірант повинен володіти методами кількісного аналізу і моделювання науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, навиками калькування та аналізу собівартості інноваційної продукції; інструментарієм оцінювання конкурентоспроможності розроблюваної продукції; функціонально-вартісним аналізом технічних рішень; навиками розрахунку та аналізу економічних та технічних показників ефективності виробничо-технологічних систем; методами інвестиційного аналізу інноваційних рішень;

здатністю обґрунтовувати рішення в сфері доцільності комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.

На підставі отриманих знань аспірант повинен вміти планувати, проводити та оцінювати результати науково-дослідної роботи; обґрунтовувати доцільність розробки і впровадження спроектованої інноваційної продукції; брати участь у впровадженні технологічних і продуктивних інновацій; застосовувати кількісні та якісні методи при аналізі конкурентоспроможності майбутньої продукції; калькулювати та аналізувати собівартість виробів, що проектуються; розробляти інноваційні проекти та оцінювати їх; обґрунтовувати рішення в сфері доцільності комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна (вечірня) форма						Заочна форма					
	Усь-ого	у тому числі					Усь-ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовний модуль I. Сутнісна характеристика інновацій та інноваційних процесів												
Тема 1. Інноваційна діяльність на підприємстві та сутність економічного обґрунтування інноваційних рішень	16	3	3			10		2	0			16
Тема 2. Маркетинг інноваційних рішень та конкурентоспроможність інноваційних товарів	17	3	3			11		0	2			16
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>33</i>	<i>6</i>	<i>6</i>			<i>21</i>		<i>0</i>	<i>2</i>			<i>32</i>
Змістовний модуль II. Оцінювання ефективності автоматизації технологічних процесів												
Тема 3. Комплексна підготовка до виробництва нової продукції	19	4	4			11		0	2			16
Тема 4. Аналіз витрат та інвестиційне забезпечення інноваційних рішень	19	4	4			11		0	2			16
Тема 5. Економічна ефективність інноваційних рішень	19	4	4			11		0	2			16
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>57</i>	<i>12</i>	<i>12</i>			<i>33</i>		<i>0</i>	<i>6</i>			<i>48</i>
Усього годин	90	18	18	0	0	54	90	2	8	0	0	80

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	не передбачено	0 / 0

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аналіз якості розробки інноваційного рішення	3 / 0
2	Вивчення попиту та можливостей збуту інноваційного рішення	3 / 2
3	Оцінка конкурентоспроможності інноваційного продукту	4 / 2
4	Розрахунок собівартості виготовлення інноваційного продукту	4 / 2
5	Оцінка економічної ефективності інноваційного проекту	4 / 2

6. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Інноваційна діяльність на підприємстві та сутність економічного обґрунтування інноваційних рішень	10 / 16
2	Маркетинг інноваційних рішень та конкурентоспроможність інноваційних товарів	11 / 16
3	Комплексна підготовка до виробництва нової продукції	11 / 16
4	Аналіз витрат та інвестиційне забезпечення інноваційних рішень	11 / 16
5	Економічна ефективність інноваційних рішень	11 / 16

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань

1. Період часу від моменту початку реалізації наукового проекту до того моменту використання його результатів, у якому доходи від використання зрівняються з витратами інвестованого капіталу називається:

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

2. До змінних витрат належать:

- 1 витрати на освітлення
- 2 витрати на опалення
- 3 витрати на паливо
- 4 витрати на сплату оренди

3. Витрати на придбання основних факторів, виробництва, тобто робочої сили, засобів виробництва (в тому числі землі) для виготовлення продукції протягом певного періоду називаються:

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь словосполученням)

4. Вкажіть, які саме показники входять до складу річних експлуатаційних витрат?

1	оплата енергоресурсів
	вартість технологічних засобів
2	відрахування на амортизацію
3	капітальні витрати
4	витрати на оплату праці персоналу
5	зведені розрахункові витрати

5. Інвестиції розрізняють:

A. По періоду інвестування	1. приватні
B. По формах власності інвесторів	2. короткострокові
C. За джерелами фінансування	3. реальні
D. Залежно від об'єктів вкладень	4. власні

6. До основних засобів належать:

1	земельні ділянки
2	тварини
3	машини та обладнання
4	всі відповіді вірні

7. По періоду інвестування розрізняють інвестиції:

1	попередні
2	очікувані
3	довгострокові
4	всі відповіді вірні

8. Вкажіть, які саме показники враховуються при визначенні капітальних вкладень?

1	вартість будівництва
2	експлуатаційні річні витрати
3	залишкова вартість основних засобів, що підлягають ліквідації
4	рентабельність
5	витрати на модернізацію діючої техніки
6	інвестиційні витрати

9. Який економічний показник визначається як сума сукупних витрат, поділених на кількість виробленої продукції?

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

10. Який критерій є універсальним критерієм оцінки економічної ефективності проектів?

- 1 Дисконтований економічний ефект
- 2 Індекс прибутковості
- 3 Річні експлуатаційні витрати
- 4 Рентабельність

Теоретичне запитання

Дайте визначення понять: очікуваний, попередній та фактичний економічний ефект.

Задача

Розрахуйте чисту теперішню вартість запропонованих двох проектів, зробіть висновки щодо їх ефективності.

Проект	Величина інвестицій, млн. грн.	Грошовий потік по рокам, млн. грн.		
		1-й	2-й	3-й
А	- 60	35	48	70
В	- 100	75	20	90

8. Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності аспірантів, які використовуються при вивченні дисципліни «Економічне обґрунтування інноваційних рішень в менеджменті»:

1. В аспекті передачі і сприйняття навчальної інформації:
 - словесні (лекція);
 - наочні (ілюстрація, демонстрація).
2. В аспекті логічності та мислення:
 - пояснювально-ілюстративні (презентація);
 - репродуктивні (короткі тестові контрольні).
3. В аспекті керування навчанням:
 - навчальна робота під керівництвом викладача;
 - самостійна робота під керівництвом викладача.
4. В аспекті діяльності в колективі:
 - методи стимулювання (додаткові бали за реферати, статті, тези).
5. В аспекті самостійної діяльності:
 - навчальний модуль: структурно-логічні схеми;
 - вибіркові тести.

9. Форми контролю

Форми контролю аспірантів, які використовуються при вивченні дисципліни «Економічне обґрунтування інноваційних рішень в менеджменті»: поточний, рубіжний і підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять. Форми контролю – усне опитування, виконання індивідуального завдання, експрес-опитування. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення підсумкової оцінки з дисципліни при рубіжному модульному контролі.

Підсумковий контроль з дисципліни «Економічне обґрунтування інноваційних рішень в менеджменті» проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни.

Критеріями для контролю оцінки знань аспірантів на етапах проміжного та підсумкового оцінки знань є:

1. Експрес-опитування по лекційному матеріалу чи матеріалу, що розглядався на практичних заняттях, проводиться на початку чи в кінці занять. При невеликих затратах часу він дає можливість виявити засвоєння аспірантами матеріалу по тій чи іншій темі або її розділу. Окрім того, при цьому проводиться систематичний контроль відвідування лекцій і семінарсько-практичних занять.

Проведення опитування дозволяє виконати одночасно чотири функції: контролюючу (контроль знань та паралельно присутніх на лекції); організуючу (аспіранти систематично вивчають пройдений матеріал та уважно слухають лекції); навчальну (організує аспірантів та дає можливість їх самоконтролю); розвиваючу (легко засвоюється матеріал або виникають додаткові запитання). Дана перевірка знань є корисною не лише для аспіранта, а й викладача, який систематично відчуває стан засвоєння тієї чи іншої теми або її питання.

2. Враховується активність аспірантів на практичних заняттях, участь у дискусіях та в обговоренні проблемних питань, які ставляться на цих заняттях.

Аспірант повинен написати відповідно 1 - 3 модульні роботи за темами дисципліни у формі рефератів чи доповідей. Після успішної доповіді й захисту робіт (рефератів, доповідей) він допускається до складання заліку.

3. Підсумковий контроль знань оцінюється під час складання заліку з дисципліни, що представляє собою письмову роботу відповідей на питання по тестах з різних тем лекцій і семінарів.

Рейтинг, бали	Оцінка національна за результатами:	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

10. Методичне забезпечення

Забезпеченість учбового процесу технічними засобами та обчислювальною технікою:

1. Комп'ютери з програмним забезпеченням освітнього процесу.
2. Калькулятори

3. Проектор

Для проведення лекційних занять використовуються тематичні плакати, графіки, таблиці, що ілюструються за допомогою проектора.

На практичних заняттях використовуються навчальні посібники, де викладено методику виконання і необхідні вихідні дані.

11. Рекомендована література

Базова література:

1. Черемісін М.М., Романченко В.І. Економічні розрахунки в інженерній діяльності. - Х.: Факт, 2006.-168 с.
2. Корчемний М., Федорейко В., Щербань В. Енергозбереження в агропромисловому комплексі. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – 984 с.
3. Кулішов В. В. Економіка підприємства: теорія і практика: Навчальний посібник. – К.: Ніка-Центр, 2002. – 216 с.
4. Боярко І.М., Гриценко Л.Л. Інвестиційний аналіз: навч.посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011 – 400 с.
5. Васильков В.Г. Організація виробництва: навч.посіб. – К.: КНЕУ, 2003 – 527 с.
6. Литвин З.Б. Функціонально-вартісний аналіз: навч.посіб. – Тернопіль: Економічна думка, 2007 – 130с.
7. Павленко І.А., Гончарова Н.П., Швиданенко Г.О. Економіка та організація інноваційної діяльності: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2002 – 150с.
8. Шкварчук Л.О. Ціноутворення: Підручник. – К.: Кондор , 2006 – 460с.

Допоміжна література:

1. Загальні методичні положення визначення економічної ефективності капітальних вкладень в енергетику. – К.,1995. – 25 с.
2. Коніщева Н., Балашова Р., Гураль В. Аналітичні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємств // Економіст. – 2000. – №12. – с. 44-47.
3. Економіка виробничого підприємства: Навчальний посібник / За ред. І. М. Петровича. – К.: Знання, 2001. – 405 с.
4. Воронкова А.Е. Діагностика стану підприємства: теорія і практика : монографія / А.Е. Воронкова. – Харків : Вид-во "ІНЖЕК", 2008. – 520 с.

Перелік нормативно-правових актів:

1. Конституція України
2. Цивільний кодекс України
3. Господарський кодекс України
4. Податковий кодекс України
5. Арбітражний кодекс України
6. Трудовий кодекс України
7. Земельний кодекс України

8. Закон України "Про інноваційну діяльність" від 04.07.2002 № 40-IV
9. Закон України "Про інвестиційну діяльність" ред. від 01.07.2021 №1560-XII
10. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 № 848-VIII
11. Закон України "Про наукову і науково-технічну експертизу"
12. Закон України "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків"
13. Закон України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні",
14. Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року» від 10.07.2019 № 526-р
15. Наказ МОН України «Щодо реалізації Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері» від 28.07.2015 № 818
16. Наказ МОН України «Про затвердження форми заяви про розгляд інноваційного проекту, форми інноваційного проекту та Порядку проведення державної експертизи інноваційних проектів» від 30.07.2013 № 1052
17. Методичні рекомендації щодо розроблення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого та регіонального рівня

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
«Економічне обґрунтування інноваційних рішень в менеджменті»**

Укладач: **Похиленко** Наталія Михайлівна

Відповідальний за випуск **Гайдуцький А. П.**

Друкується в авторській редакції.

Видання та друк – Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки»
03127, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2065 від 18.01.2005 р.